



สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง (Angthong Provincial Public Health Office)

## ผลของโปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ต่อความรู้และเจตคติ ในมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ

### Effect of Breastfeeding Program on Knowledge and Attitude in Postpartum Mothers at Wisetchaichan Hospital

ผู้วิจัย

: สุรีย ณะวาสน์<sup>1</sup>

: SureeThanavad

อาจารย์ที่ปรึกษา

: ดร.สมหมาย คชนาม<sup>2</sup>

: Dr. SommaiKhotchanam

#### บทคัดย่อ

การวิจัยแบบทดลองเบื้องต้นครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาก่อนและหลังการให้โปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาหลังคลอด ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ มารดาหลังคลอดบุตรในโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ 8 – 48 ชั่วโมง จำนวน 30 คน ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลคือระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 31 มีนาคม 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแผนการสอนความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับนมมารดา ส่วนที่ 3 แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยพยาบาลหอผู้ป่วยหลังคลอดให้มารดาหลังคลอดตอบแบบสอบถาม 2 ครั้ง คือ ก่อนให้สูติศึกษาและหลังให้สูติศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานได้แก่ Paired sample t test

ผลการวิจัยการเปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาก่อนและหลังการให้สูติศึกษาของมารดาหลังคลอด พบว่ามารดาหลังคลอดมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนได้รับสูติศึกษา เท่ากับ 9.53 หลังการได้รับสูติศึกษา เท่ากับ 11.23 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของความรู้หลังการได้รับสูติศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหลังคลอดเฉลี่ยก่อนและหลังการได้รับสูติศึกษาพบว่ามารดาหลังคลอดมีคะแนนเจตคติเฉลี่ยก่อนได้รับสูติศึกษาเท่ากับ 25.57 หลังได้รับสูติศึกษาเท่ากับ 27.63 ซึ่งคะแนนเจตคติหลังได้รับสูติศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากผลการวิจัย การสอนสูติศึกษาของเจ้าหน้าที่ดูแลมารดาหลังคลอดควรใช้แนวทางการสอนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มารดาหลังคลอดทุกคนควรได้รับการสอนสูติศึกษาความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยเฉพาะมารดา

ที่มีบุตรคนแรกควรได้รับการเน้นย้ำและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดรวมถึงควรรำญาติหรือบุคคลในครอบครัวเข้าร่วมฟังด้วย เนื้อหา การสอนสุขศึกษาเรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาควรเน้นเรื่องประโยชน์ของการให้บุตรได้รับนมมารดาเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้มารดาและญาติได้ตัดสินใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากขึ้น

**คำสำคัญ:** การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา; มารดาหลังคลอด

<sup>1</sup>โรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ wisetchaichan@gmail.com

<sup>2</sup>สำนักงานวิจัยและสถิติตร.สมหมาย คชนาม

## Abstract

This preliminary experimental research aimed to compare knowledge and attitudes about breastfeeding before and after health education in postpartum mothers. The sample group were mothers who giving birth in Wiset Chai Chan Hospital, 8 - 48 hours, The study sample consisted of 30 patients with postpartum period. Health education program were used during February 1 - March 31, 2019. Instruments used in this study included Questionnaires consist of the knowledge about breastfeeding were collected, divided into 3 parts: Part 1, Sociodemographic data, Part 2, knowledge about mother's milk, Part 3, attitudes about breastfeeding. Data were collected by midwife nurses who asked before and after health education program. Data were analyzed using descriptive statistics. Including percentages, average and standard deviation and Inferential statistics such as Paired sample t -test was used.

The results found that knowledge scores about breastfeeding before and after the health education of postpartum mothers had an average knowledge score of 9.53 after receiving health education average knowledge score of 11.23, while the average knowledge score after receiving health education increased statistically significantly at the level of 0.05. Average postpartum breastfeeding attitude score before and after receiving health education found that an average attitude score before receiving health education equal to 25.57 after receiving health education equal to 27.63, while the attitude score after receiving health education increased statistically significantly at the level of 0.05.

Implication study, The health education program of the postpartum mother. The staff should use the same standard teaching guidelines. All postpartum mothers not only should be taught health education knowledge about breastfeeding especially mothers whose first child should be emphasized but also relatives or family members to listen to them. The health education

program about breastfeeding should focus on the benefits of breastfeeding to encourage mothers and relatives decide to raise children with mother's milk.

**Keyword:**Breastfeeding; Postpartum Mothers

## 1.บทนำ

นมแม่มีสารอาหารที่ครบถ้วนที่สุด และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีผลดีต่อสุขภาพของมารดาและทารกทั้งทางด้านเซาวนปัญญาและพัฒนาการ ซึ่งองค์การอนามัยโลกและองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (WHO&UNICEF) มีความเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้มารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ที่นโยบายของสถานบริการสุขภาพจึงได้มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลและสถานบริการผดุงครรภ์ขึ้นเรียกว่า บันไดสิบขั้นสู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งประเทศไทยได้นำขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้ในโครงการโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูก<sup>1</sup> ในแผนยุทธศาสตร์พัฒนาอนามัยแม่และเด็กของกรมอนามัยในปี 2557-2560 ได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า ทารกควรได้รับนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนอย่างน้อยร้อยละ50<sup>2</sup> ในปัจจุบันมีการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กันอย่างแพร่หลาย แม้ว่าการรณรงค์เรื่องการเลี้ยงลูกจะมีมากขึ้น แต่อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวเป็นเวลา 6 เดือน ที่ประสบผลสำเร็จมีค่อนข้างน้อย<sup>3</sup> รายงานเฉพาะกิจโครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวเป็นเวลา 6 เดือนเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 2.5 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยและผลลัพธ์ด้านสุขภาพของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนของพรเพ็ญ ปทุมวิวัฒนา และกุสุมา ชูศิลป์(2554)<sup>4</sup> ที่ศึกษาในโรงพยาบาล 11 แห่งที่ร่วมวิจัยในทุกภาคของประเทศไทย พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในวันที่จำหน่ายทารกออกจากโรงพยาบาลเท่ากับร้อยละ 95 เมื่ออายุ 2 เดือนเท่ากับร้อยละ 76.20 เมื่ออายุ 4 เดือนเท่ากับร้อยละ 57 เมื่ออายุ 6 เดือนเท่ากับร้อยละ 25.90 และเมื่ออายุ 9 เดือนเท่ากับร้อยละ 0.109 ตามลำดับ

จากข้อมูลโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ ปี 2559- 2661 มีมารดาที่มาคลอดทุกประเภทจำนวน 315, 231 และ 250 คน การศึกษาจากข้อมูลปี 2561 พบว่า มารดาที่มีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในวันที่จำหน่ายทารกออกจากโรงพยาบาล มีอัตราเท่ากับร้อยละ 95.60 เมื่ออายุ 3 เดือนเท่ากับร้อยละ 64.80 เมื่ออายุ 6 เดือนเท่ากับร้อยละ 39.20 (ข้อมูลโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ, 2561) การที่มารดาไม่สามารถให้นมมารดาอย่างเดียวได้ เกิดจากสาเหตุหลากหลายปัจจัย เช่น ผู้ป่วยและครอบครัวขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวของมารดาในการกระตุ้นให้น้ำนมไหล มารดาต้องกลับไปทำงาน มารดาป่วยหลังคลอด การให้นมผสมสะดวกสบายกว่าการให้นมมารดาอย่างเดียว หรือรวมทั้งการให้นมมารดาควบคู่กับการให้นมผสม

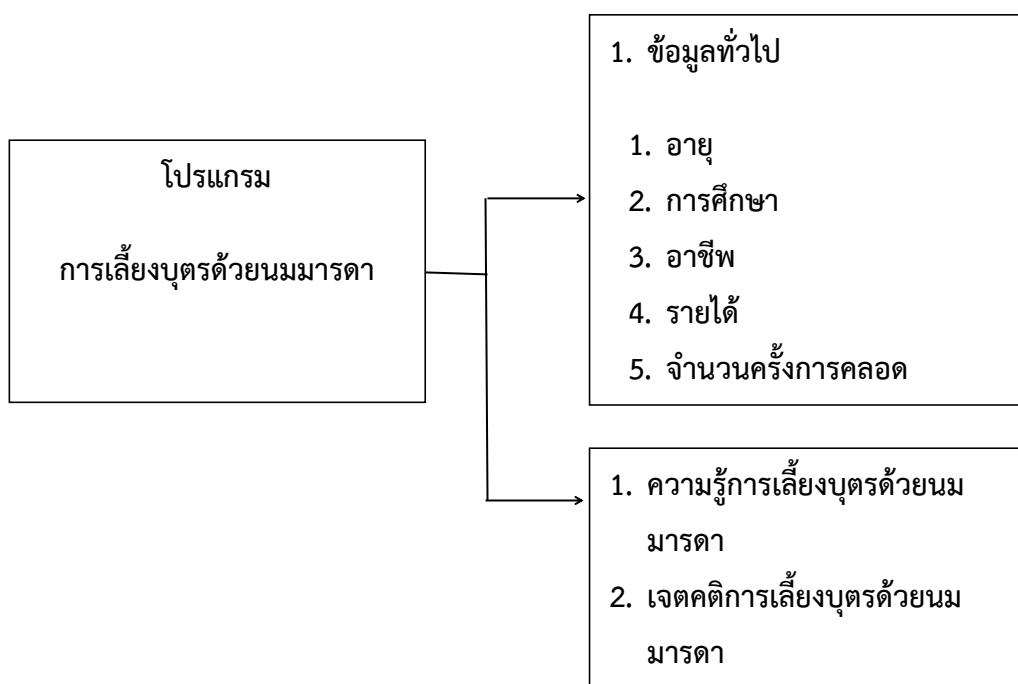
ด้วยเหตุนี้เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือสอนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพื่อใช้ในการสอนมารดาหลังคลอดรวมถึงครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวมีส่วนร่วมและสนับสนุนในการเลี้ยงดูบุตรด้วยนมมารดา ทำให้มารดาและครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ส่งเสริมให้ครอบครัวเห็นความสำคัญของบทบาท

ครอบครัวในการสนับสนุนให้มารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนเพื่อส่งผลดีต่อสุขภาพของมารดาและทารกในอนาคตต่อไป

## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาก่อนและหลังการให้โปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาหลังคลอด

## 3. กรอบแนวคิดของการวิจัย



## 4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองประเภท One group pretest-posttest design

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาหลังคลอดบุตรระยะ 8-48 ชั่วโมง โรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 - 31 มีนาคม 2562 จำนวน 30 คน

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ คู่มือการสอนความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาซึ่งผู้วิจัยจัดทำเป็นคู่มือการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามความรู้ เจตคติ แบ่งเป็น 2 ตอน

**ส่วนที่ 1** ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งการคลอดบุตร และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

**ส่วนที่ 2** แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีจำนวน 12 ข้อ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ใช่ ไม่ใช่ และไม่ทราบ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิด และไม่ทราบ ได้ 0 คะแนน

**ส่วนที่ 3** แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีจำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เป็น 3 ระดับดังนี้ คือ เห็นด้วยมาก ให้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย ให้ 2 คะแนน และไม่เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน

การแบ่งระดับความรู้และเจตคติใช้วิธีจัดกลุ่มแบบอิงเกณฑ์ของ Bloom(1986)<sup>6</sup> แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน น้อยกว่า	ร้อยละ 60	ระดับต่ำ
คะแนน	ร้อยละ 60 - 79	ระดับปานกลาง
คะแนน มากกว่าหรือเท่ากับ	ร้อยละ 80	ระดับสูง

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยกระทำโดยผู้วิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยประชุมชี้แจงให้พยาบาลที่รับผิดชอบดูแลมารดาหลังคลอดในโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการเก็บข้อมูลของการวิจัย

2. ผู้เก็บข้อมูลแจ้งมารดาหลังคลอดทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้และขอความร่วมมือตอบคำถามความรู้ เจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ก่อนได้รับการสอนความรู้ในมารดาหลังคลอด 8-24 ชั่วโมง และประเมินความรู้ เจตคติหลังได้รับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาหลังคลอด 48 ชั่วโมงหรือก่อนจำหน่ายกลับบ้าน ระยะเวลาของการเก็บข้อมูลอยู่ระหว่างระหว่าง วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562

### การวิเคราะห์ข้อมูล

#### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ตอบเรียบร้อยแล้ว มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและประมวลผลเบื้องต้นด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์โดยแบ่งการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติอนุมาน (Inferential statistic) ได้แก่ Paired samples t test

## 5. ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบความรู้และเจตคติการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาก่อนและหลังการให้สุขศึกษาในมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ ได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการทางสถิติแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1) ข้อมูลทั่วไป
- 2) ความรู้เกี่ยวกับนมมารดา
- 3) เจตคติของมารดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

## 5.1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของมารดาหลังคลอดจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<b>อาชีพ</b>		
งานบ้าน	16	53.3
รับจ้าง	10	33.3
ค้าขาย	1	3.3
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1	3.3
เกษตรกร	2	6.7
<b>รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)</b>		
0-5000	2	6.7
5001-10000	21	70.0
10001-15000	5	16.7
15001-30000	2	6.7
<b>จำนวนบุตร</b>		
มีบุตร1คน	10	33.3
มีบุตร2คน	8	26.7
มีบุตร3คน	5	16.7
มีบุตร4คน	4	13.3
มีบุตร5คน	2	6.7
<b>จำนวนสมาชิกในครอบครัว</b>		
2-3 คน	11	36.6
4-5 คน	10	33.4
6-7 คน	8	16.7
8-10 คน	1	3.3
<b>อายุ (ปี)</b>		
10-20	6	20.0
21-30	12	40.0
31-40	11	36.7
41-50	1	3.3

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<b>ระดับการศึกษา</b>		
ประถมศึกษา	2	6.7
มัธยมศึกษา/ปวช.	24	80.0
อนุปริญญา/ปวส.	3	10.0
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	0	0.0
สูงกว่าปริญญาตรี	1	3.3

จากตารางที่ 1 พบว่า มารดาหลังคลอดส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.7 มีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาหรือ ปวช. ร้อยละ 80, เป็นแม่บ้านร้อยละ 53.3, มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5000-10000 บาท ร้อยละ 70, มีบุตรคนแรกร้อยละ 33.3, และ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน ร้อยละ 23.3

## 5.2 การเปรียบเทียบคะแนนความรู้ก่อนและหลังการให้สุขศึกษาของมารดาหลังคลอด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติในการทดสอบ เปรียบเทียบคะแนนความรู้ก่อนใช้โปรแกรมให้สุขศึกษากับหลังใช้โปรแกรมให้สุขศึกษาของมารดาหลังคลอด

ความรู้	Mean	S.D.	ค่าเฉลี่ย ของผลต่าง	S.D.	t	df	Sig 1 tailed
				ค่าเฉลี่ย ผลต่าง			
<b>ก่อนใช้โปรแกรมให้</b>							
สุขศึกษา	9.53	1.907	1.70	2.535	3.674	29	0.000
<b>หลังใช้โปรแกรมให้</b>							
สุขศึกษา	11.23	1.675					

จากตารางที่ 2 พบว่าการวัดคะแนนความรู้ของมารดาหลังคลอด มีคะแนนก่อนใช้โปรแกรมให้สุขศึกษา เฉลี่ย เท่ากับ 9.53 คะแนน และมีคะแนนความรู้หลังใช้โปรแกรมให้สุขศึกษา เฉลี่ย เท่ากับ 11.23 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนความรู้ทั้งสองครั้ง พบว่าคะแนนหลังใช้โปรแกรมให้สุขศึกษา สูงกว่าก่อนใช้โปรแกรมให้สุขศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

### 5.3 เจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาหลังคลอด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติในการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนการเจตคติก่อนใช้โปรแกรมให้สุศึกษา กับหลังใช้โปรแกรมให้สุศึกษาของมารดาหลังคลอด

เจตคติ	Mean	S.D.	ค่าเฉลี่ย ของผลต่าง	S.D. ค่าเฉลี่ย ผลต่าง	t	df	Sig 1 tailed
ก่อนใช้โปรแกรมให้ สุศึกษา	25.57	2.161					
หลังใช้โปรแกรมให้ สุศึกษา	27.63	2.580	2.07	2.935	3.856*	29	0.000

จากตารางที่ 3 พบว่าการวัดคะแนนเจตคติของมารดาหลังคลอด มีคะแนนก่อนใช้โปรแกรมให้สุศึกษาเฉลี่ย เท่ากับ 25.57 คะแนน และมีคะแนนหลังใช้โปรแกรมให้สุศึกษาเฉลี่ย เท่ากับ 27.63 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนการปฏิบัติทั้งสองครั้ง พบว่าคะแนนหลังใช้โปรแกรมให้สุศึกษาสูงกว่าก่อนใช้โปรแกรมให้สุศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

### 6. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยแบบทดลองเบื้องต้นครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ก่อนและหลังการให้โปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาในมารดาหลังคลอด ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ มารดาหลังคลอดบุตรในโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ 8 – 48 ชั่วโมง จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ โปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ส่วนที่ 3 แบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีอัลฟาครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นขอบแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเท่ากับ 0.71 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เท่ากับ 0.693 ตามลำดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยพยาบาลหอผู้ป่วยหลังคลอดแจกให้มารดาหลังคลอดตอบลงในบันทึก 2 ครั้ง คือ ก่อนให้สุศึกษาและหลังให้สุศึกษา ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลคือ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 31 มีนาคม 2562 หลังเก็บข้อมูลครบตามจำนวน 30 ชุด ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ Pairedsample t test ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

การเปรียบเทียบคะแนนความรู้เรื่องนมมารดา ก่อนและหลังการให้โปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาของมารดาหลังคลอด พบว่ามารดาหลังคลอดมีคะแนนความรู้ก่อนได้รับสุศึกษา เท่ากับ 9.53 คะแนนเฉลี่ยหลัง



การได้รับโปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เท่ากับ 11.23 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของความรู้หลังการได้รับโปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การเปรียบเทียบคะแนนเจตคติการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหลังคลอดเฉลี่ยก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา พบว่ามารดาหลังคลอดมีคะแนนเจตคติเฉลี่ยก่อนได้รับโปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เท่ากับ 25.57 หลังได้รับโปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา เท่ากับ 27.63 ซึ่งคะแนนเจตคติหลังได้รับโปรแกรมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

## 7. การอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า มารดาหลังคลอดบุตรในโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญมีความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหลังการให้สุศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เพิ่มขึ้นจาก 9.53 เป็น 11.23 และเจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาหลังได้รับการให้สุศึกษามีค่าคะแนนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติเพิ่มขึ้นจาก 25.57 เป็น 27.63 ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ กระทำโดยผู้วิจัยมีการประชุมชี้แจงให้พยาบาลที่รับผิดชอบดูแลมารดาหลังคลอดในโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ ให้เข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการเก็บข้อมูลของการวิจัย และให้พยาบาลผู้เก็บข้อมูลแจ้งมารดาหลังคลอดทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้และขอความร่วมมือตอบคำถาม ความรู้ เจตคติเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ก่อนได้รับการสอนสุศึกษาในมารดาหลังคลอด 8-24 ชั่วโมง และประเมินความรู้ เจตคติหลังได้รับสอนการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ในมารดาหลังคลอด 48 ชั่วโมง หรือก่อนจำหน่ายกลับบ้านระยะเวลาของการเก็บข้อมูลอยู่ระหว่าง วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 ถึงวัน 31 มีนาคม 2562

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวไว้ว่าเมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้จะเกิดการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยม หมายถึง เมื่อบุคคลได้เรียนรู้สิ่งใหม่ทำให้เกิดความรู้สึกทางด้านจิตใจ ความเชื่อ ความสนใจ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านความชำนาญ ทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัญญา พลตเปลื้องและคณะ(2559)<sup>7</sup> ได้วิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยการสนับสนุนของครอบครัวต่อความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอด ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอด ระหว่างก่อนและหลังได้รับโปรแกรม คะแนนความรู้ก่อนได้รับมีความรู้ระดับปานกลาง ในขณะที่หลังได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ระดับดี ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติก่อนและหลังได้รับโปรแกรมพบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับโปรแกรมน้อยกว่าหลังได้รับโปรแกรม และสอดคล้องกับ สุดาภรณ์พยัคฆะเรืองและคณะ(2559)<sup>8</sup> พบว่า ประเด็นปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่คือ มารดาไม่รู้ ไม่ได้รับการสอน ไม่มั่นใจ โดยเฉพาะมารดาครรภ์แรกไม่มีประสบการณ์ อาจเกิดความเครียด ไม่มั่นใจตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาอสิรวาดี สินเจริญ(2552)<sup>9</sup> วิจัยเรื่อง ผลการใช้โปรแกรม อิม่อุ่นรัก จากอกแม่ ต่อความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในแม่หลังคลอด พบว่า โปรแกรมช่วยให้มารดาหลังคลอดมีความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มขึ้นในระดับสูง

## 8. ข้อเสนอแนะ

1. การให้ความรู้มารดาหลังคลอด ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาควรเน้นเรื่องประโยชน์ของนมมารดากลไก การไหลของน้ำนม เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนให้มารดาได้ตัดสินใจเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามากขึ้น
2. เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความรู้ที่ดูแลมารดาหลังคลอดควรใช้แนวทาง คู่มือ การสอนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. มารดาหลังคลอดทุกคนควรได้รับการสอนความรู้เรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาโดยเฉพาะมารดาที่มีบุตรคนแรกควรได้รับการเน้นย้ำและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดรวมถึงถ้าญาติหรือบุคคลในครอบครัวเข้าร่วมฟังด้วยจะทำให้มารดามั่นใจยิ่งขึ้น

## 9. บรรณานุกรม

1. จีรนนท์ วีรกุล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาอย่างเดียวนาน 6 เดือนในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวรมหาวิทยาลัยนเรศวร อ.เมือง พิษณุโลก. (2559).
2. สำนักส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่,กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข,นนทบุรี. (2557).
3. สำนักงานเลขาธิการกรมอนามัย การการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่,กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข,นนทบุรี. (2558).
4. พรเพ็ญ ปทุมวิวัฒนา และกุสุมา ชูศิลป์. การพัฒนาบริการการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างยั่งยืน. วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 29(2), 14-24. (2554).
5. โรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ สรุปรายชื่อข้อมูลโรงพยาบาลวิเศษชัยชาญ ประจำปี 2559 – 2661, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง. (2561).
6. Bloom S ‘Learning for mastery’.Evaluation comment.Center for the study of instruction program.University of California at Los Angeles.Vol2 :47-62. (1986).
7. อัญญา ปลดเปลื้องและคณะ ผลของโปรแกรมการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยการสนับสนุนของครอบครัว ต่อความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอด. (2559).
8. สุตาภรณ์ พยัคฆะเรื่องและคณะ “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่,” มหาวิทยาลัยปทุมธานี (หน้า 21--33).พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีรี--วัน. (2559).
9. อิศราวดี สีนเจริญ. ผลการใช้โปรแกรม อิ่มอุ่นรัก จากอกแม่ ต่อความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในแม่หลังคลอด.วารสารกองการพยาบาล. ISSN 0125 – 7242 ปีที่ 36 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2552. (2552).

.....